

The Qur'anic Analysis of the Deconstruction of Arrogant Power and the Reconstitution of National Authority in the Intellectual Framework of Imam Khamenei*

Ali Aqa Safari*

Abstract

The Islamic Revolution, relying on the authentic discourse of anti-arrogance, has transformed into a civilization-building model for confronting the global domination system within the intellectual framework of Imam Khamenei (may his sublime presence endure). This research, with the aim of elucidating the Quranic foundations of "deconstructing arrogant power" and "reconstructing national authority" in his thought, employs a descriptive-analytical method and, by referencing a coherent network of verses from the Holy Quran and strategic statements, examines the theoretical and practical dimensions of these concepts. The findings indicate that the deconstruction of arrogant power can be analyzed at three levels: ontological (centered on monotheism, negation of the path [to disbelief], and rights-based orientation), epistemological (emphasizing the necessity of struggle to repel the domination of corruption on earth), and methodological (encompassing enemy recognition, active resistance, insight, and divine reliance). In contrast, the reconstruction of national authority is established on practical strategies across cultural (Islamic-Iranian lifestyle and countering cultural invasion), scientific (leap in indigenous knowledge production), economic (resistance economy and self-sufficiency), military (defensive self-sufficiency and comprehensive readiness), social (national cohesion and unity), and diplomatic (dignity and support for the oppressed) arenas; strategies that are all rooted in Quranic teachings. The research demonstrates that adherence to this intellectual framework not only shatters the hegemony of the domination system but also, by presenting an alternative model, paves the way for the realization of a new Islamic civilization grounded in national authority and human dignity.

Keywords: Quranic analysis, the intellectual framework of Imam Khamenei, dismantling of global arrogance, national power, and the New Islamic Civilization.

---

*. Received: ۲۰/۱/۱۴۰۳ SH (۱۴/۰۱/۲۰۲۰ CE) and Accepted: ۲۰/۰۲/۱۴۰۴ SH (۱۰/۰۲/۲۰۲۰ CE).

*. Assistant Professor of Qur'anic Sciences with a specialization in Management, Al-Mustafa International University, Qom, Iran. Email: a.a.safari۱۳۶۴@gmail.com

تحلیل قرآنی ساختار شکنی قدرت استکباری و باز آفرینی اقتدار ملی در منظومه فکری

امام خامنه‌ای*

علی آقا صفری*

چکیده

انقلاب اسلامی، با اتکا بر گفتمان اصیل استکبارستیزی، در منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به الگویی تمدن‌ساز برای مقابله با نظام سلطه جهانی تبدیل شده است. این پژوهش با هدف تبیین مبانی قرآنی «ساختار شکنی قدرت استکباری» و «بازآفرینی اقتدار ملی» در اندیشه ایشان، از روش توصیفی-تحلیلی بهره می‌گیرد و با استناد به شبکه‌ای منسجم از آیات قرآن کریم و بیانات راهبردی، ابعاد نظری و عملی این مفاهیم را واکاوی می‌کند. یافته‌ها حاکی از آن است که ساختار شکنی قدرت استکباری در سه سطح هستی‌شناختی (با محوریت توحیدمحوری، نفی سیل و حق‌محوری)، معرفت‌شناختی (با تأکید بر ضرورت مبارزه برای دفع استیلاي فساد بر زمین) و روش‌شناختی (شامل دشمن‌شناسی، مقاومت فعال، بصیرت و توکل الهی) تحلیل پذیر است. در مقابل، بازآفرینی اقتدار ملی، بر پایه راهبردهای عملی در عرصه‌های فرهنگی (سبک زندگی اسلامی-ایرانی و مقابله با تهاجم فرهنگی)، علمی (جهش تولید دانش بومی)، اقتصادی (اقتصاد مقاومتی و خودکفایی)، نظامی (خودکفایی دفاعی و آمادگی همه‌جانبه)، اجتماعی (انسجام و وحدت ملی) و دیپلماتیک (عزتمندی و حمایت از مستضعفان) استوار است؛ راهبردهایی که همگی ریشه در آموزه‌های قرآنی دارند. پژوهش نشان می‌دهد که تمسک به این منظومه فکری، نه تنها هیمنه نظام سلطه را درهم می‌شکند، بلکه با ارائه الگویی بدیل، زمینه‌ساز تحقق تمدن نوین اسلامی مبتنی بر اقتدار ملی و عزت انسانی می‌گردد.

واژگان کلیدی: تحلیل قرآنی، منظومه فکری امام خامنه‌ای، ساختار شکنی استکبار، اقتدار ملی،

تمدن نوین اسلامی.

* تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۲۵ و تاریخ تأیید: ۱۴۰۴/۰۲/۲۰

* استادیار قرآن و علوم، گرایش مدیریت، جامعه المصطفی ص العالمیه، مجتمع آموزش عالی قرآن و حدیث، رایانامه:

a.a.safari1364@gmail.com

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران، به عنوان نقطه عطفی در تاریخ مبارزات ضداستعماری، از بدو پیروزی با شعار محوری «استکبارستیزی» و هدف ایجاد نظامی عادلانه در عرصه بین‌الملل، پا به عرصه وجود نهاد. این گفتمان، که ریشه در آموزه‌های ناب قرآن کریم و سیره انبیای الهی دارد، در کلام و رهنمودهای مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، به منظومه‌ای منسجم و راهبردی تبدیل شده است. ایشان «استکبار» را به عنوان «دولتی که قصد دخالت در امور انسان‌ها و ملت‌های دیگر را دارد و حق تحمیل بر آنان را برای خود قائل است» تبیین نموده‌اند (بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، ۱۳۹۲/۰۸/۱۲)، و تأکید ورزیده‌اند: «مبارزه‌ی با استکبار، مبارزه‌ی با نظام سلطه تعطیل‌پذیر نیست. ... این جزو کارهای ما است، جزو کارهای اساسی است، جزو مبانی انقلاب است؛ یعنی اگر مبارزه‌ی با استکبار نباشد، ما اصلاً تابع قرآن نیستیم» (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان، ۱۳۹۴/۰۴/۲۰).

در جهان‌بینی اسلامی، استکبارستیزی بر مبانی هستی‌شناختی عمیقی استوار است. از منظر قرآن کریم، نظام هستی بر محور «توحید» و تقابل جبهه «حق» و «باطل» بنا شده (بقره: ۲۵۱؛ نحل: ۳۶)، و مبارزه با مستکبران، سنتی الهی برای جلوگیری از فراگیری فساد در زمین به شمار می‌رود. در این چارچوب، مقام معظم رهبری با استناد به آیه شریفه «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» (نساء/۱۴۱)، هرگونه سلطه‌پذیری را نفی کرده و بر «اصل نفی سبیل» به عنوان قاعده‌ای کلامی و فقهی تأکید می‌ورزند.

با این حال، پرسش محوری این پژوهش آن است که در عصر سلطه پیچیده و چندبعدی استکبار جهانی، منظومه فکری امام خامنه‌ای چه الگویی را برای «ساختارشنکی معماری قدرت

استکباری» از یک سو، و «بازآفرینی اقتدار ملی» بر پایه مبانی اسلامی-ایرانی از سوی دیگر، ارائه می‌دهد؟

هرچند مبانی کلی استکبارستیزی در اسلام و انقلاب موضوع پژوهش‌های متعددی بوده، اما خلأ پژوهشی در فقدان تحلیلی نظام‌مند مشهود است که این دو مؤلفه را به صورت همزمان و در چارچوبی یکپارچه بررسی کند. استکبار جهانی، با بهره‌گیری از ابزارهای پیچیده سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و رسانه‌ای، هژمونی خود را تثبیت و اراده ملت‌ها را تضعیف می‌نماید. در برابر این معماری سلطه، شعارزدگی ناکافی است؛ بلکه الگویی ساختاریافته ضروری است که سازوکارهای سلطه را برهم زند (ساختارشکنی) و توانمندی‌های درونی امت اسلامی را برای اقتدار مستقل بازآفرینی کند.

این پژوهش بر فرضیه‌ای استوار است که رهنمودهای مقام معظم رهبری، با تکیه بر مبانی قرآنی و تحلیل‌های راهبردی، چنین الگویی را در سه سطح به‌هم پیوسته ارائه می‌دهد:

در سطح هستی‌شناختی و معرفت‌شناختی: با نفی مشروعیت سلطه کفار بر مؤمنین و ترسیم تقابل تاریخی جبهه حق و باطل؛

در سطح روش‌شناختی مقابله (ساختارشکنی): با شاخص‌هایی چون دشمن‌شناسی، مقاومت فعال، وحدت، بصیرت و حمایت از مظلوم؛

در سطح بازآفرینی اقتدار ملی: با تأکید بر استقلال در عرصه‌های فرهنگ، علم، اقتصاد و دفاع به عنوان ارکان اقتدار تمدنی.

این تحقیق، با روش توصیفی-تحلیلی و گردآوری داده‌ها از بیانات مقام معظم رهبری و مستندسازی آن به آیات قرآن کریم، در پی تبیین این الگوی جامع است. دستیابی به آن، گامی

کلیدی در عملیاتی‌سازی گفتمان استکبارستیزی و تبدیل آن به راهبردی تمدنی برای جهان اسلام و ملت‌های مستضعف خواهد بود.

اهمیت و ضرورت پژوهش

در جهان معاصر، نظام سلطه و قدرت‌های استکباری با بهره‌گیری از ابزارهای پیچیده سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و رسانه‌ای، هژمونی خود را تثبیت و حاکمیت ملت‌های مستقل را تهدید می‌کنند. جمهوری اسلامی ایران، به عنوان نماد مقاومت در برابر این نظام، با اتکا به گفتمان اصیل اسلامی-انقلابی، مفاهیم قدرت و اقتدار ملی را بازتعریف کرده است. رهنمودهای آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، به عنوان استمرار گفتمان امام خمینی (ره)، منظومه‌ای فکری منسجم برای ساختار شکنی قدرت استکباری و بازآفرینی اقتدار ملی بر پایه خوداتکایی، مقاومت و عزت‌مداری ارائه می‌دهد. اهمیت این پژوهش در تبیین نظری و عملیاتی‌سازی این گفتمان در عرصه‌های گوناگون نهفته است؛ پژوهشی که الگویی راهبردی برای ملت‌های مسلمان و مستضعف جهان در تقابل با سلطه فراهم می‌آورد و به غنابخشی ادبیات مطالعات مقاومت و استکبارستیزی کمک می‌کند.

از سوی دیگر، ضرورت این پژوهش از خلأ مطالعات نظام‌مند در تحلیل گفتمان رهبری درباره ساختار شکنی قدرت استکباری و راهبردهای عملیاتی تحقق اقتدار ملی ناشی می‌شود. با توجه به تحولات پیچیده منطقه‌ای-بین‌المللی و تشدید فشارهای سلطه علیه ایران، واکاوی بیانات آیت‌الله خامنه‌ای و استخراج راهکارهای کلان، نقشه راهی برای سیاست‌گذاران، نخبگان و آحاد ملت در تقویت پایه‌های اقتدار ملی و خنثی‌سازی توطئه‌های دشمنان ترسیم می‌نماید. این تحقیق، به عنوان سندی راهبردی، افق‌های پیش روی انقلاب اسلامی را روشن ساخته و به عملیاتی‌سازی تمدن نوین اسلامی یاری می‌رساند.

پیشینه پژوهش

در حوزه مطالعات استکبارستیزی و اندیشه‌های امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، پژوهش‌های نسبتاً گسترده‌ای انجام شده است؛ با این حال، بررسی دقیق این آثار نشان می‌دهد که مقوله «ساختار شکنی قدرت استکباری و بازآفرینی اقتدار ملی» به عنوان محور مستقل و نظام‌مند، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. از پژوهش‌های شاخص مرتبط می‌توان به «تحلیل گفتمانی استکبارستیزی در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای» اثر منس زادگان، داودی و کازرانی (۱۴۰۰) اشاره کرد که بر مولفه‌های گفتمانی تمرکز دارد. همچنین، «بررسی تناظر محتوایی استکبارستیزی در اندیشه سیاسی آیت‌الله خامنه‌ای و قرآن کریم» توسط داوری و مصلا‌پور (۱۳۹۹)، و «مستندسازی قرآنی دیدگاه مقام معظم رهبری در مقابله با استکبار» اثر امینی و صفری (۱۳۹۸)، تحقیقات ارزشمندی در این زمینه به شمار می‌روند.

با وجود این تلاش‌ها، خلأ پژوهشی آشکاری در تبیین نظام‌مند «الگوی ساختار شکنی قدرت استکباری و مکانیسم‌های بازآفرینی اقتدار ملی» بر پایه منظومه فکری امام خامنه‌ای مشاهده می‌شود. پژوهش حاضر، با تمرکز بر سه محور کلیدی—(۱) تحلیل مبانی قرآنی ساختار شکنی در برابر نظام سلطه؛ (۲) تبیین مولفه‌های بازآفرینی اقتدار ملی در عرصه‌های فرهنگی، علمی، اقتصادی و سیاسی؛ (۳) ارائه الگوی عملیاتی برای تقویت گفتمان مقاومت علیه استکبار جهانی—در صدد پر کردن این خلأ است. این تحقیق، با اتکا به مستندات قرآنی و روش توصیفی-تحلیلی، چارچوبی نظری برای تبیین راهبردهای مقابله با قدرت استکباری و تقویت پایه‌های اقتدار ملی در گفتمان انقلاب اسلامی فراهم می‌آورد.

مفهوم شناسی

شناسایی متغیرها و مفاهیم کلیدی در هر پژوهشی، جهت رفع ابهام و پایایی تحقیق تأثیر بسزایی دارد (عباسی مقدم، ۱۳۷۹: ۳۱). در همین راستا، در این بخش از تحقیق به تبیین مفاهیم کلیدی در تحقیق حاضر پرداخته می‌شود.

۱- استکبار

واژه «استکبار» از ریشه «کَبَر» به معنای عظمت و بزرگی است (جوهری، ۱۴۰۷/ ۲/ ۸۰۱-۸۰۲). در منظومه معرفتی اسلام، استکبار به معنای امتناع از پذیرش حق از روی عناد و خودبزرگ‌بینی است (ر.ک: ابن منظور، ۱۴۱۴ ق، ج ۵: ۱۲۶؛ راغب اصفهانی، ۱۴۱۲ ق: ۶۹۶)، این مفهوم در دو ساحت قابل تحلیل است: تکبر مثبت که در شئون الهی تجلی می‌یابد «الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ» (حشر: ۲۳)، و تکبر منفی که از رذایل اخلاقی شمرده شده و به معنای تجاوز از حد خویشتن است (مصطفوی، ۱۳۶۰، ج ۱۰: ۱۸-۱۹).

در اصطلاح، استکبار به وضعیتی اطلاق می‌شود که یک ملت زیر بار مداخله‌جویی و تحمیل قدرت مستکبران نرود (بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان: ۱۳۹۲/۸/۱۲). به تعبیر علامه طباطبایی، استکبار خروج از حد اعتدال و تجاوز از مرز خودشناسی است که سرانجام به طغیان می‌انجامد (طباطبایی، ۱۴۱۷ ق، ج ۱۲: ۲۶۶).

۲- منظومه فکری امام خامنه‌ای

چهارچوب کامل و جامعی از مکتب فکری شخص است و دربردارنده پاسخ‌های تحلیلی به موضوعات گوناگون است که نتیجه آن راهبردسازی و الگوسازی می‌باشد؛ به گونه‌ای که در پس منظر آن معادلات کاربردی کشف می‌شود و در بستر آن اصول و روش‌های جامع، واضح و نظام‌مندی ارائه می‌دهد.

پس منظومه فکری، در حقیقت، عبارت است از «مجموعه نظام‌مند و متشکل از اجزا و عناصر مرتبط و هدفمند با محوریت هسته مرکزی در عرصه نظام بینشی (گزاره‌های مربوط به نظام جهان‌بینی)، ارزشی (نظام ارزشی و رفتاری) و کنشی (نظام اجتماعی)» (خسروپناه و همکاران، ۱۳۹۶: ج ۱، ص ۴۴) و تبیین منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) روشن می‌سازد که بیانات معظم له از یک نظام هماهنگی برخوردار است که توحید در هسته مرکزی آن قرار دارد. مفروض این نوشته هم تجزیه و تحلیل منظومه، چهارچوب فکری و هندسه معرفتی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) است که چهارچوب راهبردی و اندیشه معظم له را تبیین نموده است.

۳- استکبار و استکبارستیزی در اندیشه قرآنی امام خامنه‌ای

مقام معظم رهبری با تبیین مفهومی-قرآنی پدیده استکبار، در تعریف دقیق این مقوله می‌فرماید: «استکبار یعنی چه؟ استکبار یک تعبیر قرآنی است؛ در قرآن کلمه‌ی استکبار به کار رفته است؛ آدم مستکبر، دولت مستکبر، گروه مستکبر، یعنی آن کسانی و آن دولتی که قصد دخالت در امور انسانها و ملت‌های دیگر را دارد، در همه‌ی کارهای آنها مداخله میکند برای حفظ منافع خود؛ خود را آزاد میداند، حقّ تحمیل بر ملت‌ها را برای خود قائل است، حقّ دخالت در امور کشورها را برای خود قائل است، پاسخگو هم به هیچ کس نیست؛ این معنای مستکبر است. نقطه‌ی مقابل این جبهه‌ی ظالم و ستمگر، گروهی هستند که با استکبار مبارزه میکنند؛ مبارزه‌ی با استکبار یعنی چه؟ یعنی در درجه‌ی اول زیر بار این زورگویی نرفتن؛ معنای استکبارستیزی یک چیز پیچ‌وخم‌دار پیچیده‌ای نیست؛ استکبارستیزی یعنی یک ملتی زیر بار مداخله‌جویی و تحمیل قدرت استکبارگر یا انسان مستکبر یا دولت مستکبر نرود؛ این معنای استکبارستیزی است». (بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، ۱۳۹۲/۰۸/۱۲).

در این بیانات، استکبار به عنوان «ساختاری سلطه گر» ترسیم می‌شود که سه ویژگی بنیادین دارد: اول، ادعای حقانیت مداخله در حاکمیت دیگران؛ دوم، تقدم منافع خود بر حقوق سایر ملت‌ها؛ سوم، عدم مسئولیت‌پذیری در قبال اقدامات خود. این سه ویژگی، استکبار را از یک مفهوم انتزاعی به یک «الگوی عملیاتی سلطه» تبدیل می‌کند. در برابر این پدیده، استکبارستیزی نه به عنوان یک استراتژی پیچیده، که به مثابه «اصل عدم تسلیم» تعریف می‌شود. این نگاه، مقاومت در برابر استکبار را از حیطه انتخاب‌های سیاسی به سطح «حق طبیعی ملت‌ها» ارتقا می‌دهد و آن را به اصلی تبدیل می‌کند که هر جامعه مستقلی حق اعمال آن را دارد.

تجزیه و تحلیل ساختار شکنی قدرت استکباری و باز آفرینی اقتدار ملی

الف) مبانی هستی‌شناختی: بنیان‌های نظری استکبارستیزی

مبانی هستی‌شناختی در منظومه فکری امام خامنه‌ای، نه تنها به عنوان پیش‌فرض‌های اعتقادی، بلکه به مثابه «چارچوبی نظری-عملی» برای تحلیل روابط بین‌الملل و تقابل با نظام سلطه عمل می‌کنند. این مبانی، هسته سخت «گفتمان مقاومت» در برابر «گفتمان استکبار» را شکل می‌دهند.

۱- بنیاد نظم متقابل در برابر نظم هر می سلطه (توحید محوری)

در کانون این هستی‌شناسی، مفهوم «توحید» قرار دارد که از حیطه اعتقاد فردی فراتر رفته و به یک «دکترین اجتماعی-سیاسی» بدل می‌شود. از منظر ایشان، توحید صرفاً به معنای یگانگی خداوند نیست، بلکه به معنای «وحد یعنی رهایی انسان از عبودیت و اطاعت و تسلیم در برابر هر چیز و هر کس به جز خدا؛ یعنی گسستن بندهای سلطه‌ی نظام‌های بشری؛ یعنی شکستن طلسم ترس از قدرتهای شیطانی و مادی؛ یعنی تکیه بر اقتدارات بی‌نهایتی که خداوند در نهاد انسان قرار داده و از او به کارگیری آنها را همچون فریضه‌ای تخلف‌ناپذیر طلب کرده است؛ یعنی

اعتماد به وعده‌ی الهی در پیروزی مستضعفین بر ستمگران و مستکبرین، به شرط قیام و مبارزه و استقامت» است (پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی (ره) ۱۰/۰۳/۱۳۶۹). این نگرش، هسته اصلی مقابله با استکبار را تشکیل می‌دهد؛ چرا که موحد واقعی، ذاتاً مستکبرستیز است و هیچ مرجعیت و حاکمیتی را جز خداوند به رسمیت نمی‌شناسد. این اصل، مستقیماً در تقابل با بنیاد نظم استکباری قرار می‌گیرد که بر محور «اطاعت از اربابان بشری» استوار است. آیه شریفه «وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ» (بقره/۱۶۳) در این خوانش، نه فقط یک گزاره کلامی، که پایه‌ای برای نظم متقابل در جامعه بشری است، نظمی که در آن کرامت انسان‌ها به عنوان بندگان خدا محترم شمرده می‌شود، در مقابل نظم هرمی و سلطه‌گرایانه نظام استکباری.

۲- نفی سلطه‌گری و سلطه‌پذیری (قاعده نفی سبیل)

امام خامنه‌ای با اتکا به قاعده فقهی-قرآنی «نفی سبیل»، آن را به یک اصل راهبردی در سیاست خارجی و تعامل با قدرت‌های استکباری ارتقا می‌دهند. مستند بنیادین این دیدگاه، آیه شریفه «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» (نساء/۱۴۱) است که به تعبیر ایشان «استکبارستیزی یعنی یک ملتی زیر بار مداخله‌جویی و تحمیل قدرت استکبارگر یا انسان مستکبر یا دولت مستکبر نرود؛ این معنای استکبارستیزی است» (بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم السلام ۲۰/۱/۱۳۹۴) تلقی می‌گردد. این آیه، حکمی ثابت و تغییرناپذیر در نظام هستی‌شناختی اسلام است که هرگونه رابطه «سلطه‌گر - سلطه‌پذیر» میان جبهه ایمان و کفر را باطل می‌شمرد. این مبنا با آیه «وَلَا تَرْكُؤُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا» (هود/۱۱۳) تکمیل می‌شود که نه تنها سلطه‌پذیری عملی، بلکه هرگونه گرایش درونی و قلبی به سمت ستمگران را نفی می‌کند. از این رو، نفی سبیل تنها یک راهبرد سیاسی نیست، بلکه تجلی عینی اراده الهی در عرصه اجتماعی است که استقلال، عزت و صیانت از کرامت ذاتی امت اسلامی را تضمین می‌نماید. این اصل در

شبکه‌ای منسجم از آیات قرآن کریم - شامل نساء/۱۴۱؛ هود/۱۱۳؛ زمر/۳۶؛ غافر/۵۱؛ صافات/۱۷۳؛ آل عمران/۱۴۶، ۱۳۹، ۱۴۹-۱۵۰، ۲۸؛ مائده/۵۱، ۵۷؛ انفال/۶۰؛ کهف/۲۸؛ حجر/۹۴-۹۵؛ ممتحنه/۱، ۹؛ توبه/۲۳؛ مجادله/۲۲؛ نساء/۱۴۴ و منافقون/۸ - تبیین و بر طرد هر گونه سلطه‌گری و سلطه‌پذیری تأکید شده است.

۳- حق محوری و تقابل دایمی جبهه حق و باطل

در اندیشه ایشان، تاریخ عرصه تقابل دایمی دو جبهه کاملاً متعارض «حق» و «باطل» است. این نبرد، تصادفی یا موقتی نیست، بلکه یک «سنت الهی» جاری در تاریخ بشر است. ایشان با استناد به روایت «جنود عقل و جهل» از اصول کافی (کلینی، ۱۳۸۰، ج ۱: ۲۳)، این تقابل را به عرصه اجتماعی-سیاسی تسری می‌دهند و تأکید می‌کنند: «طبیعت عالم این است که حق پیروز می‌شود البته مشروط به اینکه اهل حق به دنبال آن بایستند و مبارزه کنند» (بیانات در دیدار با جمعی از پرستاران، ۱۳۷۶/۰۶/۱۹). این نگاه، برگرفته از آیه «وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَمَتِ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا» (حج/۴۰) است. این آیه، فلسفه این تقابل را توضیح می‌دهد: دفع طبیعی باطل به وسیله حق، برای حفظ اماکنی است که نام خدا در آنها ذکر می‌شود. افزون بر آن در آیه دیگر به صراحت می‌فرماید «بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ» (انبیاء/۱۸) بنابراین، استکبارستیزی یک انتخاب سلیقه‌ای نیست، بلکه مشارکت در این سنت الهی و شرط لازم برای حفظ هویت دینی و مراکز معنوی است.

مبانی هستی‌شناختی استکبارستیزی			
مؤلفه کلیدی	شاخص‌ها	مستندات قرآنی و بیانات	دلالت‌های راهبردی
توحیدمحوری	-رهایی از اطاعت غیرخدا -نفی مرجعیت طاغوت -استکبارستیزی ذاتی	وَ إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ (بقره: ۱۶۳) وَاجْتَبِئُوا الطَّاغُوتَ (نحل: ۳۶) بیانات ۱۳۶۹/۰۳/۱۰	-بنیان‌گذار نظم متقابل -تقابل با نظم هرمی سلطه -ایجاد گفتمان مقاومت
نفی سبیل	-نفی سلطه‌پذیری -نفی گرایش به ظالمین -حفظ استقلال و عزت	وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا (نساء: ۱۴۱) وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا (هود: ۱۱۳) بیانات ۱۳۹۲/۰۸/۱۲	-قانون اساسی روابط بین الملل -تضمین استقلال امت اسلامی -تقابل با رابطه سلطه‌گر-سلطه‌پذیر
حق‌محوری	-تقابل دائمی حق و باطل -سنت الهی در تاریخ -شرطیت مبارزه برای پیروزی	وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ لِلنَّاسِ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ (حج: ۴۰) روایت جنود عقل و جهل بیانات ۱۳۷۶/۰۶/۱۹	-تبیین فلسفه تاریخ -مشروعیت‌بخشی به مبارزه -حفظ هویت دینی و مراکز معنوی

مبانی هستی‌شناختی در اندیشه امام خامنه‌ای، به عنوان سنگ بنای نظری گفتمان مقاومت در برابر نظام سلطه، سه مؤلفه کلیدی توحیدمحوری، نفی سبیل و حق‌محوری را در بر می‌گیرد. این مبانی صرفاً اعتقادات فردی نیستند، بلکه به عنوان چارچوبی نظری-عملی برای تحلیل روابط بین‌الملل و تقابل با قدرت استکباری عمل می‌کنند. توحیدمحوری با محوریت رهایی از اطاعت غیرخدا و نفی مرجعیت طاغوت، بنیان نظم متقابل در برابر نظم هرمی سلطه را پی‌ریزی می‌کند. قاعده نفی سبیل با استناد به آیات قرآنی، هرگونه رابطه سلطه‌گر-سلطه‌پذیر را ناممکن ساخته و به مثابه قانون اساسی روابط بین‌الملل اسلامی عمل می‌کند. حق‌محوری نیز با تبیین سنت الهی تقابل دائمی حق و باطل در تاریخ، فلسفه مبارزه با استکبار را تبیین و مشروعیت می‌بخشد. این سه رکن در کنار هم، هسته سخت گفتمان مقاومت را تشکیل داده و پشتوانه نظری تمامی راهبردهای عملیاتی هستند.

ب) روش‌شناسی مقابله: از نظریه تا عمل

روش‌شناسی ارائه شده توسط ایشان، مبتنی بر مبانی هستی‌شناختی فوق است و مجموعه‌ای به هم پیوسته از اقدامات معرفتی، روانی و عملیاتی را در بر می‌گیرد.

۱- دشمن‌شناسی: پیش‌نیاز عقلانی و شرعی مقابله

در این منظومه فکری، «دشمن‌شناسی» به عنوان «مهم‌ترین امر» در مقابله با استکبار معرفی می‌شود (بیانات در دیدار جمعی از دانش‌آموزان و دانشجویان، ۱۲/۰۸/۱۳۷۸).

ایشان در یکی از بیاناتشان تصریح می‌کنند که «یکی از خطراتی که هر ملتی را تهدید می‌کند این است که دشمن خود را نشناسد، دشمن خود را دشمن نداند؛ یا دوست بداند یا بی‌طرف بداند؛ این خطر خیلی بزرگی است. این خواب‌رفتگی است. هم دشمن را بشناسید، هم روش‌های دشمنی‌اش را بشناسید؛ ببینید چه جوری دشمنی می‌کند. دچار غفلت نشویم، اگر غفلت کردیم، غارت خواهیم شد». (دیدار نخبگان جوان علمی، ۱۳۹۶/۷/۲۶).

این شناخت، فراتر از شناسایی ظاهری دشمن است و به لایه‌های عمیق‌تری مانند اهداف، استراتژی‌ها، نقاط قوت و ضعف، و شیوه‌های جنگ نرم و روانی می‌پردازد. ایشان با استناد به آیه «إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا» (فاطر/۶)، بر ضرورت «تصدیق دشمنی» به عنوان گام پس از «شناخت» تأکید می‌کنند: «استکبار را باید بشناسیم، خصوصیات استکبار را باید بدانیم تا بتوانیم خردمندانه رفتار خودمان را در مقابل او تنظیم کنیم» (بیانات در دیدار فرماندهان بسیج، ۲۹/۰۸/۱۳۹۲). این نگاه، دشمن‌شناسی را از یک اقدام اطلاعاتی به یک فریضه عقلی و شرعی ارتقا می‌دهد.

۲- مقاومت و پایداری (استقامت): استراتژی کلان در میدان عمل

«مقاومت» کلیدی‌ترین شاخص روش‌شناختی در این اندیشه است. این مفهوم، یک تاکتیک موقتی نیست، بلکه یک «سبیل زندگی» و استراتژی کلان برای امت اسلامی است. امام خامنه‌ای با استناد به آیاتی مانند «إِنَّ الدِّينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا» (فصلت/۳۰)، پایداری و استقامت را اساس کار می‌داند (بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت، ۰۸/۰۶/۱۳۸۴) و تأکید می‌کنند که «علاج این دشمنی هم یک چیز بیشتر نیست و آن «فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ». ایستادگی است خداوند متعال به پیغمبرش در مقابل این مشکلات فرمود: «فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ» (هود/۱۱۲). استقامت، ایستادن. البته ایستادگی سختی‌هایی هم دارد، نه اینکه کار آسانی است؛ لکن تسلیم شدن، سختی‌های بیشتری دارد؛ فرقی هم این است که شما در راه استقامت و مقاومت هر سختی که متحمل بشوید، خدای متعال به شما اجر خواهد داد». (دیدار مسئولان نظام و میهمانان اجلاس وحدت اسلامی، ۱۳۹۸/۸/۲۴). مقاومت در این معنا، به معنای ایستادگی فعال و هوشمندانه در تمامی عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی است که دشمن را به بن‌بست می‌کشانند.

۳- بصیرت و هوشیاری: ایمنی‌بخش در برابر جنگ پیچیده روانی

در شرایطی که دشمن از ابزارهای پیشرفته جنگ نرم و ایجاد «غبار آلودگی» فضا استفاده می‌کند، «بصیرت» به عنوان یک سلاح استراتژیک مطرح می‌شود. امام خامنه‌ای بصیرت را به معنای «تیزبین بودن و راه درست را شناختن» می‌داند، به گونه‌ای که فرد «در غبار فتنه‌ها هم بتواند راه درست را تشخیص دهد» (بیانات به مناسبت عید مبعث، ۲۱/۱۲/۱۳۹۹). بر همین اساس است که می‌فرماید «بیداری و اراده ملتها تنها عامل مهار کردن روح سرکش و طغیانگر استکبار است» (بیانات در دیدار جمعی از جوانان اهواز، ۰۸/۰۵/۱۳۸۲) لذا است که تأکید می‌کنند با وجود بصیرت و استقامت دشمن هیچ کاری نمی‌تواند انجام دهد (بیانات در سخنرانی تلویزیونی به

مناسبت عید مبعث، ۲۱/۱۲/۱۳۹۹). این مفهوم که ریشه در آیه «قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي» (یوسف/۱۰۸) دارد، به معنای شناخت عمیق حق از باطل، تشخیص تاکتیک‌های دشمن و آگاهی از زمانه است. بصیرت، مکمل دشمن‌شناسی و ضامن کارآمدی مقاومت است.

ع-ایمان و توکل به خدا: محرک روانی و معنوی پایداری

ایمان و توکل بر خدا به عنوان محرک روانی و معنوی پایداری، در منظومه فکری مقام معظم رهبری جایگاهی محوری دارد. ایشان با استناد به آیه شریفه «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ» (طلاق: ۳)، توکل را اساس همه اقدامات می‌دانند و تأکید می‌کنند: «روحیه‌ی دین و ایمان حقیقی به وعده‌ی الهی و توکل به خدای متعال را باید در مردم تقویت کنید» (بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در همایش غره، ۰۸/۱۲/۱۳۸۸). این نگرش ریشه در بینش توحیدی دارد که در آیاتی چون «إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ» (آل عمران/۱۶۰) و «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ» (نور/۵۵) تجلی یافته است. از منظر ایشان، خودسازی به عنوان پیش‌زمینه تمدن‌سازی، موجد روحیه مبارزه و ایستادگی است (بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، ۱۰/۰۸/۱۳۷۴) و معنویت اصیل اسلامی که کانون آن خداوند و قرب الهی است، جهت‌دهنده تمام حرکات فردی و اجتماعی است (بیانات در مراسم سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۴/۰۳/۱۳۹۰).

این ایمان دینی که به تعبیر ایشان «معجزه‌گری است که قادر است همه‌ی مردم را بسیج کند» (بیانات در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت ۹ دی، ۲۱/۰۹/۱۳۹۰)، در میدان عمل به تقویت قدرت مقاومت ملت‌ها می‌انجامد و «در میدان واقعی مبارزه موجب زبونی و خواری دشمن و باعث ایجاد خودباوری خواهد شد» (بیانات در دیدار مسئولان نظام، ۱۶/۰۴/۱۳۹۳). در مقابل

معنویت‌های ساختگی که به دنبال آرامش‌سازی کاذب هستند، این ایمان راستین است که با ایجاد آرامش روانی، شکستن هیبت دشمن و اطمینان به پشتیبانی بی‌قید و شرط الهی، ملت‌ها را در سخت‌ترین شرایط امیدوار و پایدار نگاه می‌دارد و توکل را از حالت انفعالی خارج ساخته به محرکی فعال در عرصه‌های مختلف تقابل با استکبار تبدیل می‌کند.

روش‌شناسی مقابله با استکبار			
مؤلفه روش‌شناختی	شاخص‌ها	مستندات قرآنی و بیانات	کارکرد استراتژیک
دشمن‌شناسی	- شناخت لایه‌های دشمن - تصدیق دشمنی - شناخت استراتژی‌های دشمن	إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا (فاطر: ۶) بیانات ۲۹/۰۸/۱۳۹۲	- پیش‌نیاز عقلانی مقابله - ارتقا به فریضه شرعی - تنظیم رفتار خردمندانه
مقاومت و پایداری	- ایستادگی فعال - استقامت همه‌جانبه - سبک‌زندگی مقاومتی	إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا (فصلت: ۳۰) بیانات ۱۳۹۸/۰۸/۲۴	- استراتژی کلان امت اسلامی - ایجاد بن‌بست برای دشمن - شرط نصرت الهی
بصیرت و هوشیاری	- تیزبینی در فتنه‌ها - شناخت راه حق - آگاهی از زمانه	عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَمَّا وَ مِنْ أَعْيُنِي (یوسف: ۱۰۸) بیانات ۲۱/۱۲/۱۳۹۹	- ایمنی در جنگ روانی - تضمین کارآمدی مقاومت - تشخیص تاکتیک‌های دشمن
ایمان و توکل	- تقویت روحیه دینی - اطمینان به وعده الهی - شکستن هیبت دشمن	و مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ (طلاق: ۳) بیانات ۰۸/۱۲/۱۳۸۸	- محرک روانی پایداری - ایجاد آرامش درونی - پشتیبانی معنوی

روش‌شناسی مقابله با استکبار در منظومه فکری امام خامنه‌ای، مجموعه‌ای به هم پیوسته از اقدامات معرفتی، روانی و عملیاتی را شامل می‌شود که مستقیماً از مبانی هستی‌شناختی مشتق شده‌اند. دشمن‌شناسی به عنوان پیش‌نیاز عقلانی و شرعی، زمینه‌ساز رفتار خردمندانه در برابر استکبار است. مقاومت و پایداری به عنوان استراتژی کلان، ایستادگی فعال و همه‌جانبه را در تمامی عرصه‌ها تبیین می‌کند. بصیرت و هوشیاری نیز به عنوان ایمنی‌بخش در برابر جنگ پیچیده روانی، تضمین‌کننده کارآمدی مقاومت است. در نهایت، ایمان و توکل به خدا به عنوان نیروی

محرکه درونی، آرامش روانی و اطمینان به پشتیبانی الهی را در سخت‌ترین شرایط فراهم می‌سازد. این پنج شاخص در تعامل پویا با یکدیگر، یک سیستم منسجم مقابله را شکل می‌دهند.

ج) بازآفرینی اقتدار ملی: راهبردهای عملیاتی

در منظومه فکری امام خامنه‌ای، بازآفرینی اقتدار ملی به عنوان ضرورتی استراتژیک در گرو تحقق عملی راهبردهای منسجم و نظام‌مند در عرصه‌های مختلف است. این راهبردها مبتنی بر مبانی هستی‌شناختی و معرفت‌شناختی اندیشه ایشان و برگرفته از آموزه‌های قرآنی و سیره معصومین (ع) است.

۱- سبک زندگی اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی

در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب، استقلال فرهنگی بر محور «سبک زندگی اسلامی - ایرانی» و با استناد به آیه شریفه «قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» (انعام/۱۶۲) و آیات «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ» (آل عمران/۱۱۰) و «وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ» (نور/۵۵) شکل می‌گیرد. ایشان تصریح می‌فرمایند: «استقلال فرهنگی به اعتقاد بنده از همه‌ی اینها مهم‌تر است. استقلال فرهنگی در این است که سبک زندگی را، سبک زندگی اسلامی - ایرانی انتخاب بکنیم. ... تقلید از غرب و از بیگانه در سبک زندگی، درست نقطه‌ی مقابل استقلال فرهنگی است» (بیانات در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی (رحمه‌الله) - ۱۴/۰۳/۱۳۹۵). و در بیانیه گام دوم انقلاب هشدار می‌دهند: «تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زیان‌های بی‌جبران اخلاقی و اقتصادی و دینی و سیاسی به کشور و ملت ما زده است؛ مقابله با آن، جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه می‌طلبد»: بیانیه «گام

دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران - ۲۲/۱۱/۱۳۹۷) که در تقابل مستقیم با آیه «وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ» (نور/۲۱) قرار دارد.

در بُعد مقابله با تهاجم فرهنگی، ایشان با تمسک به آیات «يُرِيدُونَ لِيُظْفِقُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ» (صف: ۸) و «إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ» (انفال/۳۶) و «وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ» (يوسف: ۲۱) تهاجم دشمن را شیخون فرهنگی و قتل عام و غارت فرهنگی توصیف می‌کنند و می‌فرمایند: «دشمن از راه اشاعه فرهنگ غلط، فرهنگ فساد و فحشاء سعی می‌کند جوانه‌ای ما را از ما بگیرد. کاری که دشمن از لحاظ فرهنگی می‌کند یک تهاجم فرهنگی بلکه باید گفت یک شیخون فرهنگی و یک قتل عام و غارت فرهنگی است» (دیدار فرماندهان گردان‌های عاشوری، ۱۳۷۱/۴/۲۲) که مقابله با آن در پرتو آیه «وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ» (آل عمران/۱۱۰) و «وَأَجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ» (نحل/۳۶) به جهادی فرهنگی و دفاع از هویت اسلامی - ایرانی تبدیل می‌شود.

۲- تقویت بنیه علمی و جهش تولید دانش بومی

در منظومه فکری رهبر انقلاب، تقویت بنیه علمی بر پایه حدیث نبوی «ظَلَبَ الْعِلْمَ فَرِيضَةً عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ» و آیات قرآنی چون «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ» (زمر/۹) و «يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ» (مجادله/۱۱) استوار است. ایشان با تشریح ابعاد این ضرورت تصریح می‌فرمایند: «کشور اگر به علم پردازد و علم را پیش برد، آقا خواهد شد؛ به معنای واقعی کلمه: الْعِلْمُ سُلْطَانٌ (شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰: ۳۱۹). اگر قدرت می‌خواهیم، اگر عزت می‌خواهیم، اگر این را می‌خواهیم که ما مرجع مراجعات کشورها و دولت‌ها باشیم، نه اینکه آنها مرجع مراجعات ما باشند، باید علم را تقویت کنیم؛ و این ممکن است و این عملی است (بیانات در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۲۰/۱۲/۱۳۹۴).

در بُعد جهش تولید دانش بومی، ایشان با تمسک به آیات «فَبَشِّرْ عِبَادِ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ» (زمر/۱۷-۱۸) و «إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ» (بقره/۱۶۴) در بیانیه گام دوم انقلاب تأکید می‌کنند: «علم و دانش، آشکارترین وسیله‌ی عزت و قدرت یک کشور است... ما به سوءاستفاده از دانش توصیه نمی‌کنیم، اما مؤکداً به نیاز کشور به جوشاندن چشمه‌ی دانش در میان خود اصرار می‌ورزیم» که در پرتو آیه «وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا» (طه: ۱۱۴) و «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ» (آل عمران/۱۱۰) به الگویی برای تحقق «جهاد علمی» در برابر نظام سلطه علمی غرب تبدیل می‌شود.

۳- اقتصاد مقاومتی و خودکفایی اقتصادی

در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب، اقتصاد مقاومتی بر پایه آیه شریفه «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ» (أنفال: ۶۰) و با الهام از مفاهیم قرآنی «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا» (آل عمران/۱۳۹) و «إِنَّ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ» (أنفال/۶۵) شکل گرفته است. ایشان با تبیین این مفهوم تأکید می‌فرمایند: «اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان می‌دهد و اجازه می‌دهد... در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید می‌تواند تضمین‌کننده‌ی رشد و شکوفایی یک کشور باشد» (بیانات در دیدار دانشجویان ۱۳۹۱/۰۵/۱۶) که تجلی عینی آیه «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْفَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً» (نحل/۹۷) در عرصه اقتصاد است.

در بُعد خودکفایی اقتصادی، ایشان با توسعه مفهومی آیه «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» (نساء/۱۴۱) و تمسک به آیات «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا» (بقره/۲۷۸) و «يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ» (بقره/۲۷۶) تأکید می‌کنند: «قوه»، شامل همه‌ی اینها است؛ قوه فقط تفنگ و سلاح و مانند اینها نیست؛ قوه اعم است از قوه‌ی مادی و معنوی، از قوه‌ی اقتصادی

و نظامی، از قوه‌ی علمی و اخلاقی» (بیانات در دیدار مسئولان نظام، ۱۳۹۵/۰۳/۲۵) که در پرتو آیه «وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا» (بقره/۲۷۵) و «لِئَلَّا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ» (حشر/۷) به مدلی برای تحقق استقلال اقتصادی در برابر نظام سلطه تبدیل می‌شود.

۴- خودکفایی دفاعی و آمادگی همه‌جانبه

در منظومه فکری امام خامنه‌ای، اقتدار دفاعی بر پایه آیه شریفه «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِّن قُوَّةٍ» (أنفال/۶۰) و تأکیدات قرآنی بر عزت مؤمنان در آیاتی چون «وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ» (منافقون/۸) استوار است. رهبری انقلاب در این مورد می‌فرماید: «حمله نظامی و جنگ یکی از ابزارهای متداول قدرت‌های استکباری برای گسترش نفوذ سلطه خود در سایر کشورهاست. هر کشوری که بخواهد تحت سلطه نباشد، برای حفظ استقلال و هویت باید توان مقابله با حملات دشمنان را داشته باشد و بتواند به بهترین شکل از خود دفاع کند». (مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه امام حسین (ع)، ۱۳۹۸/۷/۲۱).

در بُعد آمادگی همه‌جانبه، ایشان با توسعه مفهومی آیه «وَأَعِدُّوا لَهُمْ» (أنفال/۶۰) و تمسک به آیات «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ» (آل عمران/۱۳۹) و «فَاسْتَبِقُوا الْجَنَابَاتِ» (بقره/۱۴۸) تأکید می‌کنند: «این آمادگی فقط نظامی نیست؛ آمادگی فکری، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی است» (بیانات در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه امام حسین (ع)، ۱۳۹۸/۰۷/۲۱) از این رو تصریح می‌کنند که «خودتان را مجهز و آماده کنید؛ هم از لحاظ آمادگی علمی و فنی، هم از لحاظ آمادگی سازمانی و انضباطی، و هم از لحاظ آمادگی ایمانی و عقیدتی و روحی که این پشتوانه‌ی همه‌ی آنها است» (بیانات در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش، ۱۳۹۵/۰۷/۰۷) که در پرتو آیه «وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ» (حج/۴۰) و «إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ»

(محمد/۷) به مصادیق نوینی همچون راهپیمایی اربعین به عنوان شکلی از آمادگی معنوی - اجتماعی در برابر استکبار جهانی تعالی می‌یابد.

۵- تقویت همبستگی و مقابله با تفرقه

در گفتمان قرآنی رهبر انقلاب، وحدت ملی به عنوان محوری اساسی در تقویت همبستگی اجتماعی و مقابله با تفرقه مورد تأکید قرار گرفته است. ایشان با تمسک به آیه شریفه «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» (آل عمران/۱۰۳) و تکمیل آن با شبکه‌ای از آیات شامل «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ» (حجرات/۱۰)، «وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ» (انفال/۶۳)، «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ» (أنفال: ۴۶) و تشبیه صفوف مؤمنان به «بنیان مرصوص» (صف: ۴)، وحدت را «تنها نسخه شفابخش برای علاج دردهای جهان اسلام» (دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۹۴/۰۴/۲۷) و «به صد دلیل واجب، و به صد دلیل ممکن» معرفی می‌نمایند.

این منظومه فکری با تأکید بر تدوین «منشور وحدت اسلامی» (دیدار کارگزاران حج، ۱۳۷۶/۱۲/۱۳) و تصریح بر این که «وحدت دنیای اسلام، یک هدف اعلاست» (دیدار شرکت کنندگان در هم‌اندیشی علمای اهل تسنن و تشیع، ۱۳۸۵/۱۰/۲۵)، وحدت را به استراتژی کلان تبدیل می‌کند. ایشان با بیانی راهبردی تصریح می‌کنند: «داروی اصلی برای امروز دنیای اسلام، داروی اتحاد است» (دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۸۲/۱۰/۱۷) که در کلام ایشان «تنها سلاح مؤثر در برابر دشمن» (بیانات در آغاز هفته وحدت، ۱۳۸۹/۰۸/۱۲) توصیف شده است.

این شبکه قرآنی و بیانی نشان می‌دهد وحدت صرفاً یک شعار نیست، بلکه استراتژی کلانی است که به تعبیر ایشان «توانایی تبدیل تهدید به فرصت» (بیانات در دیدار مردم آذربایجان، ۱۳۹۲/۰۹/۲۰) را داشته، قدرت امت اسلامی را به صورت تصاعدی افزایش داده، توازن قوا را

به نفع جبهه مقاومت تغییر داده و ضامن تقویت جبهه مقاومت در برابر طرح‌های تفرقه‌افکنانه نظام سلطه می‌باشد.

۶- دیپلماسی فعال و هوشمند در گفتمان بین‌المللی

در منظومه فکری امام خامنه‌ای، دیپلماسی فعال بر پایه عزتمندی و کرامت ذاتی امت اسلامی استوار است. ایشان با استناد به آیه «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» (آل عمران/۱۳۹) و تأکید بر آیاتی چون «وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ» (منافقون/۸) و «فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ» (فاطر/۸)، شالوده روابط بین‌الملل را بر پایه عدالت، معنویت و مقاومت در برابر سلطه‌گری بنا نهاده و تصریح می‌کنند: «ما با معیار «عدالت بین‌المللی»، «گرایش به معنویت»، «کرامت دادن به نوع انسان» و «گرایش به دین خدا و به معنویت و اخلاق معنوی»، سر کار آمده‌ایم؛ ما با معیار تن ندادن به قدرت‌طلبی و زیاده‌خواهی سیطره‌جویان عالم سر کار آمده‌ایم» (بیانات در دیدار استانداران سراسر کشور: ۰۸/۱۲/۱۳۸۴). بنابراین در بیان رهبری و عمل ایشان، هوشمند بودن و فعال بودن دیپلماسی در عرصه گفتمان بین‌المللی مورد تأیید و تأکید قرار گرفته است.

در بعد حمایتی، این دیپلماسی با اتکا به آیه «وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ» (نساء/۷۵) و شبکه آیاتی چون «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ» (قصص/۵) و «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسَطِينَ» (ممتحنه/۸)، حمایت از مظلومان جهان را به عنوان یک تکلیف شرعی می‌دانند. ایشان با استناد به حدیث نبوی «كُنْ لِلظَّالِمِ حَصْمًا وَلِلْمَظْلُومِ عَوْنًا» (کلینی، کافی، ج ۲، ص ۱۶۴)، تأکید می‌کنند: «ما هر مقداری که بتوانیم از مظلوم حمایت می‌کنیم و این وظیفه‌ی ماست» (بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۹۴/۰۲/۲۶)، که تجلی عینی آیه «وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى» (مائده/۲) در عرصه بین‌الملل است.

راهبردهای عملیاتی بازآفرینی اقتدار ملی				
ردیف	عرصه اقتدار	راهبردهای کلان	شاخص‌های عملیاتی	مستندات قرآنی و بیانات
۱.	فرهنگی	-سبک -زندگی اسلامی- ایرانی -مقابله با تهاجم فرهنگی	-استقلال فرهنگی -مقابله با شیخون فرهنگی	قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (انعام: ۱۶۲) يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ (صف: ۸) بیانات ۱۳۹۵/۳/۱۴
۲.	علمی	-تقویت بنیه علمی -جهش تولید دانش بومی	-مرجعیت علمی -توانایی زایی از دانایی	قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ (زمر: ۹) يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ (مجادله: ۱۱) بیانات ۱۳۹۴/۱۲/۲۰
۳.	اقتصادی	-اقتصاد مقاومتی -خودکفایی اقتصادی	-رشد در شرایط تحریم -قوه اقتصادی	وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (انفال: ۶۰) وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ

لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا (نساء: ۱۴۱)				
وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (انفال: ۶۰) إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا (صف: ۴)	-اقتدار نظامی -مصادیق جدید قوه	- خودکفایی دفاعی -آمادگی همه جانبه	نظامی	.۴
وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا (آل عمران: ۱۰۳) وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ (انفال: ۴۶) بیانات ۱۳۸۲/۱۰/۱۷	-وحدت اسلامی -مقابله با نفاق	-تقویت همبستگی -مقابله با تفرقه	اجتماعی	.۵
وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (آل عمران: ۱۳۹) وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ (نساء: ۷۵)	-دیپلماسی فعال -عدالت بین المللی	-عزتمندی در روابط -حمایت از مستضعفین	دیپلماسی	.۶

بیانات ۱۳۸۴/۱۲/۰۸				
----------------------	--	--	--	--

راهبردهای عملیاتی بازآفرینی اقتدار ملی، تجلی عینی مبانی نظری و روش‌شناختی در عرصه‌های مختلف حیات ملی است. این راهبردها در شش عرصه فرهنگی، علمی، اقتصادی، نظامی، اجتماعی و دیپلماسی طراحی شده‌اند که در تعامل پویا با یکدیگر، اقتدار جامع و همه‌جانبه کشور را تضمین می‌کنند. در عرصه فرهنگی، تأکید بر سبک زندگی اسلامی-ایرانی و مقابله با تهاجم فرهنگی، استقلال هویتی را به ارمغان می‌آورد. در عرصه علمی، تقویت بنیه علمی و تولید دانش بومی، زمینه‌ساز مرجعیت علمی و توانایی‌زایی می‌گردد. در بعد اقتصادی، اقتصاد مقاومتی و خودکفایی، تضمین‌کننده رشد و شکوفایی در شرایط تحریم است. در عرصه نظامی، خودکفایی دفاعی و آمادگی همه‌جانبه، امنیت ملی را تأمین می‌کند. وحدت و انسجام ملی نیز پشتوانه اجتماعی تمامی این تلاش‌ها بوده و دیپلماسی فعال و عزتمند، امکان تأثیرگذاری در نظام بین‌الملل را فراهم می‌سازد.

نتیجه‌گیری

این پژوهش، با واکاوی منظومه فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به عنوان استمرار گفتمان تمدنی انقلاب اسلامی، الگویی جامع و قرآنی برای «ساختار شکنی قدرت استکباری» و «بازآفرینی اقتدار ملی» ارائه می‌دهد. یافته‌ها نشان می‌دهد که ساختار شکنی در برابر نظام سلطه، فراتر از یک راهبرد سیاسی مقطعی، بر مبانی هستی‌شناختی (توحیدمحوری، نفی سبیل و حق‌محوری) و معرفت‌شناختی (ضرورت دفع استیلا، فساد بر زمین) استوار است؛ مبانی‌ای که تقابل ذاتی جبهه حق و باطل را به عنوان سستی الهی ترسیم می‌کنند. در این چارچوب، استکبارستیزی به مثابه تکلیف دینی و الزام عقلی، در سطح روش‌شناختی با مؤلفه‌هایی چون

دشمن‌شناسی، مقاومت فعال، وحدت امت اسلامی، بصیرت در فتنه‌ها و توکل بر خدا، عملیاتی می‌گردد.

در مقابل، بازآفرینی اقتدار ملی به عنوان رویکرد ایجابی، بر تحقق راهبردهای عملی در شش عرصه کلیدی تکیه دارد: فرهنگی (سبک زندگی اسلامی-ایرانی و مقابله با شیخون فرهنگی)، علمی (جهش تولید دانش بومی و تقویت بنیه علمی)، اقتصادی (اقتصاد مقاومتی و خودکفایی)، نظامی (خودکفایی دفاعی و آمادگی همه‌جانبه)، اجتماعی (وحدت و انسجام ملی) و دیپلماتیک (عزتمندی و حمایت از مستضعفان). این راهبردها، ریشه در آیات قرآن کریم و سیره معصومین (ع) دارند و نه تنها توانمندی درونی امت اسلامی را تقویت می‌کنند، بلکه الگویی بدیل در برابر سلطه غرب فراهم می‌آورند.

در نهایت، تمسک به آموزه‌های قرآنی و عترتی در منظومه فکری ایشان، هیمنه استکبار را درهم می‌شکند و با بازتعریف قدرت بر پایه خوداتکایی، عزت‌مداری و عدالت‌خواهی، زمینه‌ساز ظهور تمدن نوین اسلامی می‌گردد. این الگو، نقشه راهی راهبردی برای ملت‌های مسلمان و مستضعف جهان است تا از نظم ناعادلانه موجود عبور کرده و آینده‌ای مبتنی بر کرامت انسانی و حاکمیت حق را محقق سازند.

منابع

قرآن کریم

نهج البلاغه

۱. ابن منظور، محمد بن مکرم (۱۴۱۴). لسان العرب، چاپ سوم، بیروت: دار الفکر - دار الصادر.
۲. امینی، میرعزیز و صفری، علی آقا (۱۴۰۰). مستندسازی قرآنی دیدگاه مقام معظم رهبری در مقابله با استکبار، قرآن و علم، سال پانزدهم، شماره ۲۹.
۳. جوهری، اسماعیل بن حماد (۱۴۰۷). الصحاح، جلد ۲، چاپ چهارم، قاهره: دار العلم للملایین.
۴. خسروپناه، عبدالحسین و دیگران (۱۳۹۶). منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۵. داوری، روح‌الله و مصلائی‌پور یزدی، عباس (۱۴۰۰). بررسی تناظر محتوایی استکبارستیزی در اندیشه سیاسی آیت‌الله خامنه‌ای و قرآن کریم براساس روش تحلیل محتوا، تحقیقات بنیادین علوم انسانی، سال هفتم، شماره ۳ (پیاپی ۲۴).
۶. راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۴۱۲). مفردات الفاظ القرآن، چاپ اول، بیروت: دار العلم.
۷. طباطبایی، محمدحسین (۱۴۱۷). المیزان فی تفسیر القرآن، چاپ پنجم، قم: انتشارات اسلامی.
۸. کلینی، محمد بن یعقوب (۱۳۸۰). اصول الکافی، قم، دارالکتاب الاسلامیه.
۹. مصطفوی، حسن (۱۳۶۰). التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
۱۰. مصطفوی، حسن (۱۳۷۹). اسوه‌های قرآنی و شیوه‌های تبلیغی آنان، قم: بوستان کتاب.

۱۱. منشی‌زادگان، آرش؛ داوودی، علی‌اصغر و گازرانی، سعید (۱۴۰۱). تحلیل گفتمانی استکبارستیزی در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای از منظر پسا ساختارگرایی، مطالعات راهبردی بسیج، سال بیست و پنجم، شماره ۹۴.
۱۲. بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان (۱۲/۰۸/۱۳۹۲)
۱۳. بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان (۲۰/۰۴/۱۳۹۴)
۱۴. بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان (۱۲/۰۸/۱۳۹۲)
۱۵. پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) (۱۰/۰۳/۱۳۶۹)
۱۶. بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم‌السلام (۲۰/۰۱/۱۳۹۴)
۱۷. بیانات در دیدار جمعی از پرستاران (۱۹/۰۶/۱۳۷۶)
۱۸. بیانات در دیدار جمعی از دانش‌آموزان و دانشجویان (۱۲/۰۸/۱۳۷۸)
۱۹. بیانات در دیدار نخبگان جوان علمی (۲۶/۰۷/۱۳۹۶)
۲۰. بیانات در دیدار فرماندهان بسیج (۲۹/۰۸/۱۳۹۲)
۲۱. بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت (۰۸/۰۶/۱۳۸۴)
۲۲. بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان اجلاس وحدت اسلامی (۲۴/۰۸/۱۳۹۸)
۲۳. بیانات به مناسبت عید مبعث (۲۱/۱۲/۱۳۹۹)
۲۴. بیانات در دیدار جمعی از جوانان اهواز (۰۸/۰۵/۱۳۸۲)
۲۵. بیانات در سخنرانی تلویزیونی به مناسبت عید مبعث (۲۱/۱۲/۱۳۹۹)
۲۶. بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در همایش غزه (۰۸/۱۲/۱۳۸۸)
۲۷. بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان (۱۰/۰۸/۱۳۷۴)
۲۸. بیانات در مراسم سالگرد رحلت امام خمینی (۱۴/۰۳/۱۳۹۰)
۲۹. بیانات در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت ۹ دی (۲۱/۰۹/۱۳۹۰)
۳۰. بیانات در دیدار مسئولان نظام (۱۶/۰۴/۱۳۹۳)
۳۱. بیانات در مراسم بیست و هفتمین سالگرد رحلت امام خمینی (۱۴/۰۳/۱۳۹۵)

۳۲. بیانیه گام دوم انقلاب (۲۲/۱۱/۱۳۹۷)
۳۳. بیانات در دیدار فرماندهان گردان‌های عاشورا (۲۲/۰۴/۱۳۷۱)
۳۴. بیانات در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری (۲۰/۱۲/۱۳۹۴)
۳۵. بیانات در دیدار دانشجویان (۱۶/۰۵/۱۳۹۱)
۳۶. بیانات در دیدار مسئولان نظام (۲۵/۰۳/۱۳۹۵)
۳۷. بیانات در مراسم دانش آموختگی دانشگاه امام حسین (ع) (۲۱/۰۷/۱۳۹۸)
۳۸. بیانات در مراسم دانش آموختگی دانشگاه‌های افسری ارتش (۰۷/۰۷/۱۳۹۵)
۳۹. بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی (۲۷/۰۴/۱۳۹۴)
۴۰. بیانات در دیدار کارگزاران حج (۱۳/۱۲/۱۳۷۶)
۴۱. بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در هم‌اندیشی علمای اهل تسنن و تشیع (۲۵/۱۰/۱۳۸۵)
۴۲. بیانات در دیدار کارگزاران نظام (۱۷/۱۰/۱۳۸۲)
۴۳. بیانات در آغاز هفته وحدت (۱۲/۰۸/۱۳۸۹)
۴۴. بیانات در دیدار مردم آذربایجان (۲۰/۰۹/۱۳۹۲)
۴۵. بیانات در دیدار استانداران سراسر کشور (۰۸/۱۲/۱۳۸۴)
۴۶. بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی (۲۶/۰۲/۱۳۹۴)

References

※The Holy Qur'an

※Nahj al-Balagha

۱. Ibn Manzur, Muhammad ibn Makram (۱۹۹۳). *Lisan al- 'Arab*, ۳rd edition. Beirut: Dar al-Fikr – Dar al-Sadir.
۲. Amini, Mir Aziz & Safari, Ali-Agha (۲۰۲۱). "Quranic Documentation of the Supreme Leader's View on Confronting Arrogance," *Qur'an and Science*, Vol. ۱۵, No. ۲۹.
۳. Jawhari, Isma'il ibn Hammad (۱۸۸۷). *Al-Sihah*, Vol. ۲, ۴th edition. Cairo: Dar al- 'Ilm lil-Malayin.
۴. Khosropanah, Abdolhossein et al. (۲۰۱۷). *The Intellectual System of Ayatollah Khamenei*. Tehran: Institute for Humanities and Cultural Studies.
۵. Davari, Rouhollah & Mosallaei-Pour Yazdi, Abbas (۲۰۲۱). "A Content-based Correspondence Review of Anti-Arrogance Themes in the Political Thought of Ayatollah Khamenei and the Holy Qur'an Using the Content Analysis Method," *Fundamental Studies in the Humanities*, Vol. ۷, No. ۳ (Issue ۲۴).
۶. Raghیب Isfahani, Hossein ibn Muhammad (۱۹۹۲). *Mufradat Alfaz al-Qur'an*, ۱st edition. Beirut: Dar al- 'Ilm.
۷. Tabataba'i, Muhammad Husayn (۱۹۹۶). *Al-Mizan fi Tafsir al-Qur'an*, ۵th edition. Qom: Islamic Publications Office.
۸. Kulaini, Muhammad ibn Ya'qub (۰۰۰۱). *Usul al-Kafi*. Qom: Dar al-Kitab al-Islamiyyah.
۹. Mostafavi, Hassan (۱۹۸۱). *Al-Tahqiq fi Kalimat al-Qur'an al-Karim*. Tehran: Bonyad Tarjomeh va Nashr-e Ketab.
۱۰. Mostafavi, Hassan (۲۰۰۰). *Quranic Role Models and Their Preaching Methods*. Qom: Bustan-e Ketab.
۱۱. Monshi-Zadegan, Arash; Davoudi, Ali-Asghar & Gazerani, Saeed (۲۰۲۲). "A Post-Structuralist Discourse Analysis of Anti-Arrogance in Ayatollah Khamenei's Thought," *Strategic Basij Studies*, Vol. ۲۵, No. ۹۴
۱۲. Statement in a meeting with students (۲۰۱۳-۱۱-۰۳).
۱۳. Statement in a meeting with a group of students (۲۰۱۵-۰۷-۱۱).

۱۴. Statement in a meeting with students (۲۰۱۳-۱۱-۰۳).
۱۵. Message on the first anniversary of Imam Khomeini's demise (۱۹۹۰-۰۵-۳۱).
۱۶. Statement in a meeting with eulogists of Ahl al-Bayt (A.S.) (۲۰۱۵-۰۴-۰۹).
۱۷. Statement in a meeting with a group of nurses (۱۹۹۷-۰۹-۱۰).
۱۸. Statement in a meeting with students (۱۹۹۹-۱۱-۰۳).
۱۹. Statement in a meeting with young scientific elites (۲۰۱۷-۱۰-۱۸).
۲۰. Statement in a meeting with Basij commanders (۲۰۱۳-۱۱-۲۰).
۲۱. Statement in a meeting with the President and members of the cabinet (۲۰۰۵-۰۸-۳۰).
۲۲. Statement in a meeting with state officials and guests of the Islamic Unity Conference (۲۲۱۹-۱۱-۱۵).
۲۳. Statement on the occasion of the Mi'raj (۲۰۲۱-۰۳-۱۱).
۲۴. Statement in a meeting with youth of Ahvaz (۲۰۰۳-۰۷-۳۲).
۲۵. Televised address on the occasion of the Mi'raj (۲۰۲۱-۰۳-۱۱).
۲۶. Statement in a meeting with participants of the Gaza Conference (۲۰۱۰-۰۲-۲۷).
۲۷. Statement in a meeting with students (۱۹۹۵-۱۱-۰۱).
۲۸. Statement at the anniversary of Imam Khomeini's demise (۲۰۱۱-۰۶-۰۴).
۲۹. Statement in a meeting with the ۹th of Dey commemoration staff (۲۰۱۱-۱۲-۱۲).
۳۰. Statement in a meeting with state officials (۲۰۱۴-۰۷-۰۷).
۳۱. Statement at the ۲۷th anniversary ceremony of Imam Khomeini's demise (۲۰۱۶-۰۶-۰۳).
۳۲. The Second Phase of the Islamic Revolution Statement (۲۰۱۹-۰۲-۱۱).
۳۳. Statement in a meeting with commanders of Ashura battalions (۱۹۹۲-۰۷-۱۳).
۳۴. Statement in a meeting with the Chairman and members of the Assembly of Experts (۲۰۱۶-۰۳-۱۰).
۳۵. Statement in a meeting with students (۲۰۱۲-۰۸-۰۶).
۳۶. Statement in a meeting with state officials (۲۰۱۶-۰۶-۱۴).
۳۷. Statement at the graduation ceremony of Imam Hussein University (۲۰۱۹-۱۰-۱۳).

۳۸. Statement at the graduation ceremony of Army officer universities (۲۰۱۶-۰۹-۲۸).
۳۹. Statement in a meeting with state officials and ambassadors of Islamic countries (۲۰۱۵-۰۷-۱۸).
۴۰. Statement in a meeting with Hajj officials (۱۹۹۸-۰۳-۰۴).
۴۱. Statement in a meeting with Sunni and Shia scholars (۲۰۰۷-۰۱-۱۵).
۴۲. Statement in a meeting with state officials (۲۰۰۴-۰۱-۰۷).
۴۳. Statement at the beginning of Islamic Unity Week (۲۰۱۰-۱۱-۰۳).
۴۴. Statement in a meeting with the people of Azerbaijan (۰۰۱۳-۱۲-۱۱).
۴۵. Statement in a meeting with provincial governors from across the country (۲۰۰۶-۰۲-۲۷).
۴۶. Statement in a meeting with state officials and ambassadors of Islamic countries (۲۰۱۵-۰۵-۱۶).

